

1940'LARIN DERGİLERİ

*Yeni Edebiyat-I – SES-I – SES-II –
Yeni Edebiyat-II – Değirmen-I – Pınar –
Genç Nesil – Değirmen-II*

M. BÜLENT VARLIK

© TÜSTAV İktisadi İşletmesi

Bu yapının telif hakları TÜSTAV İktisadi İşletmesine aittir,
izin alınmadan kullanılamaz.

Baskıya Hazırlık: Gönül Göner

İstanbul Kasım 2020

ISBN: 978-605-4513-60-4

Sertifika No: 43438

TÜSTAV İktisadi İşletmesi

Meşrutiyet Mahallesi, Hacı Mansur Sokak

No: 10 A Blok Kat:3 No: 64 34363

Şişli-İstanbul

Tel: (+90) 212 237 98 92

<http://www.tustav.org>

e-posta: bilgi@tustav.org

Baskı ve cilt:

İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri (Sertifika No: 44066)

Çobançeşme Mah. Altay Sok. No: 8

Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul

Tel: 0212 496 11 11

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
<i>YENİ EDEBİYAT-I</i>	9
NERİMAN HİKMET (ÖZTEKİN)	23
BENCE EDEBİYAT	27
KADIN ŞAİRLER GECESİ'NE NE LÜZUM VARDI?	29
<i>SES-I</i>	32
OTARŞIYE İHTİYACIMIZ YOKTUR	50
<i>SES-II</i>	55
YUSUF AHISKALI	72
İÇTİMAÎ SİGORTA	75
<i>YENİ EDEBİYAT-II</i>	81
<i>DEĞİRMEN-I</i>	117
<i>PINAR</i>	136
NİÇİN İNKILÂPÇIYIZ?	148
<i>GENÇ NESİL</i>	151
GERÇEK SANATA DOĞRU	160
<i>DEĞİRMEN-II</i>	164
BAZI YAZARLAR/SANATÇILAR/ SORUMLULAR ÜZERİNE NOTLAR.....	179
MATBAALAR	205

ÖNSÖZ

Çalışmamızın ilk cildinde 1938-1952 arasında yayınlanmış sekiz dergiyi (*Projektör, Hamle, Toprak, Yürüyüş, Başak, Söz, Yığın, Yeryüzü*) ele almıştık. Bu kez de 1937-1948 döneminde yayınlanan bir diğer sekiz dergi hakkında benzer sistematik çerçevesinde bilgi vermeye çalışacağız.

Bu ciltte yer alan çalışmaların bir kısmı (*Pınar, Değirmen-I ve Değirmen-II*) daha önce *Kebikeç* dergisinde yayınlandı. Bu yazılar gözden geçirildi, bazı eklemeler ve düzeltmeler yapıldı. Diğer yazılar ise ilk kez bu kitapta yer almakta.

Bütün çalışmamızda yapılan alıntılarda çok küçük düzeltmelerin dışında özgün metne sadık kaldık, dönemin cümle yapısını, dilini mümkün olduğunca koruduk. Günümüzde pek kullanılmayan bazı sözcükleri [ ] içinde açıklamaya çalıştık. Gereken yerlerde dipnotları verdik.

Bu çalışmayı yapmanın en büyük zorluğu, süreli yayınlara erişebilme meselesi. Söz gelimi, Yusuf Ahıskalı, anılarında yayınladığı dergilerin tam koleksiyonuna sahip olmadığını açıklamakta. Çıktığını bildiğimiz bazı yayınların tam koleksiyonuna hiçbir kütüphanede ulaşamadık.

Ulaştığımız bazı koleksiyonlarda ise eksik sayılarla karşılaştığ; eksik olan bu sűreli yayınları şimdilik dikkate almadık; eksiklikleri tamamlamayı zamana bıraktık.

İlk ciltte olduđu gibi, burada da son bűlűmde dergilerde yazanlar ve eserlerini sergileyenler ile dergilerin yayınlanmasına katkıda bulunanlar hakkında çok kısa bilgiler sunduk. Bu bűlűmde yer alan, ancak hakkında bilgi veremediđimiz kiřilere ait bilgileri bize ulařtıranlara műteřekkiri olacađız. Ayrıca, bu dizine sűreli yayınları basan matbaaları da ekledik.

Bazı yayınlar için, sađolsunlar, dostlarımız kendi kűtűphanelerinde bulunan sayıları kullanımımıza açtı. Bu çerçevede, özellikle arřivinde bulunan *Yeni Edebiyat* ile birkaç dönem olarak yayınlanan *SES* dergilerinin bazı sayılarını incelememe imkan sađlayan Bűlent Erdem'e, bazı yazılar hakkında önerilerde bulunan Erden Akbulut'a, hiçbir karřılıđ beklemeden elindeki malzemeyi paylařan Gűven Sahaf ve sahaf Ahmet Yűksel ile Aytűl Tamer Torun'a teřekkűr ederim.

řűphesiz ki, eksikliklerimiz vardır; onların bűtűn sorumluluđu da bize aittir.

Çalıřmamızın 1940 kuřađına bir řűkran borcunun ödenmesi olarak kabul edilmesi dileđiyle,

M. Bűlent Varlık
İktisatçı
mbvarlik@gmail.com

YENİ EDEBİYAT-I

“Edebiyat, Fikir ve Sanat Gazetesi”
(İstanbul/Ocak-Eylül 1937)

1936-1937'deki “desantralizasyon” kararı ile bir anlamda “ortada kalan” Türkiyeli komünistler, sosyalistler ve ilericiler için artık mücadele alanı, Mete Tunçay'ın da belirttiği gibi legal yayınlardır¹. Bu çerçevede “solcu”lar görüşlerini en azında edebiyat alanında sergileyebilmek

1 Mete Tunçay; *Türkiye’de Sol Akımlar-II/1925-1936*, BDS yay., İstanbul-1992, s: 126.

amacıyla bazı süreli yayınlar yayınlamaya başlar². Bunlardan belki de ilki, 11 sayı yayınlanabilen *Yeni Edebiyat*'tır³.

1. Biçimsel Özellikler

İlk sayısı 8 İkincikânun [Ocak] 1937'de yayınlanan *Yeni Edebiyat*, 33x46 cm. ebadıyla tabloid gazete boyutunda olan bir süreli yayındır. Künye sayfasında yayının “edebiyat, fikir ve san’at” ile uğraştığı, başlangıçta her hafta Cuma günü çıkacağı belirtilir. Dördüncü sayıda gazetenin on günde bir yayınlanacağı açıklanır.

8 sayfa olan 4. sayının dışında bütün sayılar 4 sayfadır ve fiatı 5 kuruştur. Senelik abone ücreti 250 kuruş olarak belirlenmiştir.

Yayının sahibi Neriman Hikmet'tir. Neriman Hikmet, Kemal Sülker'in verdiği bilgiye göre yayının finansmanını babasından miras kalan evi satarak sağlamıştır⁴. İlk sa-

2 Genel bir değerlendirme için bkz: Mehmet Can Doğan; “1940-1960 Yılları Arasında Yayımlanan Toplumcu, Gerçekçi ve Marksist Kültür ve Edebiyat Dergileri”, *Hece*, Karl Marx Özel Sayısı, 2. Cilt, No:270/272, Haziran/Ağustos-2019, ss: 1013-1044.

3 Feridun Fazıl Tülbentçi; *Cumhuriyetten Sonra Çıkan Gazeteler ve Mecmualar/29 İlkteşrin 1923-31 İlkânun 1940*, Başvekâlet Matbuat U. Müdürlüğü yay., [İstanbul]-1941, s: 76. *Yeni Edebiyat*'ın tam, ancak oldukça yıpranmış bir koleksiyonu 1964 SC 34 kayıt numarası ile [Ankara] Milli Kütüphane'de bulunmaktadır. Aynı kayıt numarasında *Yeni Edebiyat*'ın 1940-1941 yıllarındaki sayıları ile 1939'da yayınlanan, ancak *Yeni Edebiyat* ile hiçbir ilgisi bulunmayan bir şiir kitabı da mevcuttur.

4 Kemal Sülker; “Sabiha Sertel Olayı”, *Yazko Edebiyat*, No: 12, Ekim-1981, s: 78; Kemal Sülker; “Hasan İzzettin Dinamo: Tan'da Tartışılan Şair”, *Yazko Edebiyat*, No: 18, Nisan-1982, ss: 71-72.

yıda yazı işleri direktörü Abdülvahap'tır. İkinci ve üçüncü sayılarda yazı işleri direktörü Naki Bora olur. Üçüncü sayıda genel direktörün Muammer Kayadelen olduğu belirtilir. Dördüncü ve beşinci sayılarda ise yazı işlerini idare eden genel yazı direktörü Samih Nafız [Tansu]'dir.

Derginin üçüncü sayısının künyesinde “çıkaranlar: Muammer Kayadelen, Neriman Hikmet, Murat Kaya-han” bilgisi yer alır ve dördüncü sayının 8 sayfa olacağı, *Yeni Edebiyat*'ın bundan böyle Pazartesi günleri yayınlanacağı duyurulur.

İlk sayı Reklâm Basımevi'nde, ikinci sayı Tercelli Basımevi'nde, üçüncü-beşinci sayılar Korgunal Basımevi'nde, daha sonraki sayılar Gutenberg Basımevi'nde basılır.

Her sayının son sayfasında genellikle önceki sayfa-lardaki yazıların devamı ile ilaç, güzellik kremi, sinema, çamaşır fabrikası, lokanta, kitap ve dergi reklâmları, çok kısa kitap tanıtımları yer alır.

2. Yayın Politikası

Yeni Edebiyat'ın ilk sayısında yayın politikasını açıkla-yan bir yazıya rastlanmaz; ancak dördüncü sayıda yayın-lanan bir yazıda gazetenin yayın politikası;

“Yeni bir gazete, mecmua çıkar ve bu sayfa yığınlarının bilakaydıışart hepsinin birinci sayfasında ‘niçin çıkıyoruz’ diye bir ‘ön söz’ bir tek abidenin, bir tek makamın, sarsıl-

maz imanların türlü vaatlerini sayar, döker: Kültür, fikir, sanat, edebiyat daha bilmem neler.

Bu ‘ön sözler’ bize her şeyi verir. Fakat bütün bir varlık içinde bir topluluk, hareket yoktur. Her ‘ön söz’ün dergisi kendi mihrakı etrafında dönen bir yıldız gibi gece ise hep gece, gündüz ise hep gündüz olarak devirler yapar.

Biz bu monoton devirleri aşmak için, edebiyat, fikir, sanat âlemimizde bir topluluk ve hareket yapmak gayesile çıktık, çıkıyoruz. Çıkacağız. Biz bu günden okuyucu ile yazıcı arasında bir fikir ve edebiyat katalizörü vazifesini üzerimize almış bulunuyoruz.

‘Yeni Edebiyat’ fikir, sanat firmasile ortaya çıktı. Eğer muhakkak bir ‘ön söz’ lâzımsa ‘Yeni Edebiyat’ sanatta, edebiyatta bir topluluk ve hareket gazetesidir. O her sayısında tekâmül edecek olan şahsiyettir, genç ve yeni bir simadır. *Yeni Edebiyat* okuyucu ile yazıcının bir organı, dünya sanat haberlerinin mikrofonu olacaktır.

Eğer şöyle bir sual karşısında kalırsak:

- Ne yapabileceksiniz! Sarf edilecek fazla paranız mı var? Biz onlara böyle bir cevap veririz!

- Biz bir bin, on bin liraları Babıali kaldırımlarında öğütme niyetinde değiliz; biz genç varlıkların azim ve gayretlerinin, feragatinin ifadesiyiz. Biz birleri bin, binleri onbin yapabilmek enerjisine malikiz”

satırları ile açıklanır⁵.

---

5 “Yeni Edebiyat Gazetesi Niçin Çıktı?”, *Yeni Edebiyat*, No: 4, 1 Mart 1937, s: 5.

3. Yazarlar

Yeni Edebiyat gazetesinde son derece farklı çizgilerle sahip kalemlerin yazıları yayınlanır. Yayının yazarları arasında “sağ”da ve “sol”da yer alan isimlere rastlanır. İlk sayıda “kıymetli ediplerimiz Hüseyin Cahit ve Peyami Safa daima bizimle beraberdir” kaydı bulunmasına rağmen, *Yeni Edebiyat*’ın daha sonraki sayılarında bu imzalara çok küçük alıntılar dışında rastlanılmaz. Vahdet Gültekin, Gavsî Halid Ozansoy ve Yaşar Sihay’ın diğer yazarlara göre daha fazla eseri yayınlanmasına rağmen *Yeni Edebiyat*’a damgasını vuran bir yazarın olmadığı söylenebilir. Gazetenin sayfaları arasında Bedri Rahmi Eyüboğlu, Kemal Tahir, Şerif Hulûsi, Mehmet Seyda, Naci Sadullah Daniş, Suat Derviş, Sadri Ertem ve Hüsamettin Bozok imzalarına rastlanır. Kemal Sülker, Antakya’dan gönderdiği yazılarda “Rıfat Ut” imzasını kullanır⁶.

---

6 Kemal Sülker; “Sabiha Sertel Olayı”, *Yazko Edebiyat*, No: 12, Ekim-1981, s: 78; Kemal Sülker; “Ver Elini Konya”, *Yazko Edebiyat*, No: 21, Temmuz-1982, s: 61.

- “Anket: Edebiyat Gecesi Nasıl Olmalı?”, No: 3, 1 Şubat 1937, ss: 1, 2, [Niyazi Ahmet, Vahdet Gültekin, Şevket Hıfzı (Rado), Mümtaz Faik (Fenik), Cahit Sıtkı (Tarancı), Naci Sadullah (Daniş) tarafından verilen yanıtlar]; No: 4, 1 Mart 1937, s: 2, [Elif Naci, Sabih Alaçam, Münif Fehim ve Suat Derviş tarafından verilen yanıtlar].
- Aray, Ahmet Vefa; “Odalar ve Cürümler”, No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, s: 3, [şiir].
- Arıburnu, Orhon Murat; “Dağlarda Ben”, No: 3, 1 Şubat 1937, s: 3, [şiir].
- Ataç, Nurullah; “M. Akif’e Dair”, No: 5, 10 Mart 1937, s: 2.
- Atav, Samim; “İstanbul”, No: 1, 8 İkincikânun 1937, s: 2, [şiir].
- Atav, Samim; “Saat ve Ömür”, No: 5, 10 Mart 1937, s: 2, [şiir].
- Atay, Falih Rıfkı; “Atatürk ve Bir Nöbetçi”, No: 3, 1 Şubat 1937, s: 2, [*Ulus* gazetesinden alıntı].
- “Atatürk Söyleyor”, No: 6, 1 Nisan 1937, s: 1, [Atatürk’tan alıntılar].
- Ayşe Semiha; “Hayat”, No: 3, 1 Şubat 1937, s: 1, [şiir].
- Baltacıoğlu; “Akıl İçin En Büyük Felâket”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 3, [*Yeni Adam*’dan alıntı].
- “Basın Kurumunun Balosu”, No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, s: 2; No: 3, 1 Şubat 1937, s: 4.
- Bedri Rahmi; “Güzel Sanatlar Akademisi’nin Beş Sergisi”, No: 11, 1 Eylül 1937, s: 2.
- “Bir Anket Açıyoruz: Genç Muharrirler Arasında En Çok Tanıdıklarınız Kimlerdir?”, No: 10, 1 Ağustos 1937, s: 1.
- “Bir Anket Açtık”, No: 11, 1 Eylül 1937, s: 1.
- “Bizde Operetçilik”, No: 1, 8 İkincikânun 1937, s: 2.

- “Bizi Milli Sanata Halkevleri Götürecek”, No: 7, 13 Nisan 1937, ss: 1-2, [103 Halkevi Geçen Yıl Nasıl Çalıştı broşüründen alıntılar].
- Boran, İhsan; “Şehirde Kar”, No: 6, 1 Nisan 1937, s: 2, [şiir].
- Boran, İhsan; “Mehmed’ime Armağan”, No: 11, 1 Eylül 1937, s: 2, [şiir].
- Bozok, Hüsamettin; “Vsevolod Meyerhold”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 3, [tiyatro, *Yeni Adam*’dan alıntı].
- Budak, Lem’i Celâl; “Sual İçinde Sual”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 5, [deneme].
- Bülbül, Ali; “Sovyetlerde Tiyatro”, No: 7, 13 Nisan 1937, ss: 3-4.
- Calderon, Ventura Garcia; “Capricho”, No: 8, 8 Mayıs 1937, s: 3-4; No: 9, 6 Haziran 1937, s: 3, [hikâye].
- Carco, Francis; “Baudelaire Sanatını Dehasına Değil Âcizliğini İtiraf Etmesine Borçludur”, No: 5, 10 Mart 1937, s: 2.
- Çapan[oğlu], Münir Süleyman; “Edebiyat Cemiyetin Sesidir”, No: 3, 1 Şubat 1937, ss: 1, 4; No: 4, 1 Mart 1937, s: 1.
- Deliorman, Necmettin; “Bugünkü Romen ve Bulgar Tiyatroları Nasıl Çalışıyor/Balkan Tiyatro Alemine Kısa Bir Bakış”, No: 10, 1 Ağustos 1937, s: 4.
- Dikbaş, M. Latif; “Dikbaş Diyor ki”, No: 1, 8 İkincikânun 1937, s: 2, [fıkra].
- “Edebiyat Gecesi”, No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, ss: 1,4.
- Elif Naci; “San’at, Resim ve Edebiyat”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 3, [deneme].
- Ergenekon, Osman; “İklimler”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 7, [şiir].
- Esgin, İsmail Safa; “Bir Türkü”, No: 6, 1 Nisan 1937, s: 2, [şiir].
- Eyüboğlu, Bedri Rahmi; Bkz: Bedri Rahmi
- F. ATAY; Bkz: Atay, Falih Rıfki

- “Felsefe Var, ‘Felsefe’ Var”, No: 11, 1 Eylül 1937, s: 2, [fıkra].
- “Fikirlerin Özü”, No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, s: 2, [Elif Naci, Sadri Etem ve Peyami Safa’nın çeşitli gazetelerde yayınlanmış makalelerinden kısa alıntılar]
- Földes, Yolanda; “Chat-Qui-Pêche Sokağı/1936 Senesinin Milletler Arası Roman Mükafatını Kazanan Eser”, (çev: V. G.), No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, s: 3; No: 3, 1 Şubat 1937, s: 3; No: 4, 1 Mart 1937, s: 6; No: 5, 10 Mart 1937, s: 4; No: 6, 1 Nisan 1937, s: 3; No: 7, 13 Nisan 1937, s: 3; No: 8, 8 Mayıs 1937, s: 4; No: 9, 6 Haziran 1937, ss: 3; No: 10, 1 Ağustos 1937, s: 3; No: 11, 1 Eylül 1937, s: 4, [roman]⁷.
- Gültekin, Vahdet; “İtalyan Romanı ve Luigi Pirandelo”, No: 1, 8 İkincikânun 1937, ss: 1, 4.
- Gültekin, Vahdet; “Gölde Yıkılan Kızlar”, No: 1, 8 İkincikânun 1937, s: 3, [şiir].
- Gültekin, Vahdet; “Türkçe Konuş”, No: 5, 10 Mart 1937, ss: 1,4.
- Gültekin, Vahdet; “Mark Twain”, No: 6, 1 Nisan 1937, s: 2.
- Gültekin, Vahdet; “Yabancı Kelimeler Türkçe’de Nasıl Yazılmalı?”, No: 6, 1 Nisan 1937, s: 3, [yazarın aynı adlı kitabından alıntılar].
- Gültekin, Vahdet; “Muharrir Yetişmiyor Meselesi Yahut Babiâli’nin Esrarı”, No: 10, 1 Ağustos 1937, ss: 1-2.
- “Hadiseler: Haberiniz Ola ki-Haber’e Girenler”, No: 7, 13 Nisan 1937, s: 2, [anekdot].
- “Halit Ziya Uşaklıgil/Sanat Hayatının 55’inci Yılına Kutladık”, No: 9, 6 Haziran 1937, ss: 1, 4.

---

7 *Yeni Edebiyat*’taki çevirisi yarım kalan bu eser daha sonra Földes Jölan; *Bahk Tutan Kedi Sokağı*, (çev: Nasuhi Baydar), Ahmet Halit Kitabevi yay., İstanbul-1940 künyesi ile yayınlanır, 1946’da ikinci baskısı yapılır.

- “Halkevlerinde Köycülük Faaliyeti”, No: 10, 1 Ağustos 1937, s: 2.
Haznedar, Kılıç Doğu; “Senden Uzakta Bahar”, No: 11, 1 Eylül 1937, s: 2, [şiir]
- Hoyi, İbrahim; “Elizabet Devri”, No: 3, 1 Şubat 1937, s: 2, [İngiliz edebiyatı tarihi].
- “İki Bin Senedenberi Yaşayan Şair Hseu-Tao/Çin Edebiyatı”, (çev: Yaşar Sihay), No: 1, 8 İkincikânun 1937, s: 3.
- İki Mim; “Dil İnkilâbı ve Edebiyatımız”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 2.
- “İlâhiler İlâhisi/Tevrat’tan”, (çev: Z. U.), No: 1, 8 İkincikânun 1937, s: 2; No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, s: 2.
- İskender Fahrettin; “1936 Yılıının Edebî Mahsulleri”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 1.
- İzzettin Mete; “Sanat İçin Umdesiyle Yapılmış Zannettiğimiz Şaheserlerde Görüyoruz ki Bu Umde Gene Sanat Cemiyet İçindir”, No: 5, 10 Mart 1937, ss: 1,4.
- İzzettin Mete; “Sekiz Boş Harf: Edebiyat”, No: 11, 1 Eylül 1937, s: 1.
- Jensen, Johannes V.; “Altın Arayıcısı”, No: 9, 6 Haziran 1937, s: 3; No: 10, 1 Ağustos 1937, s: 4, [hikâye].
- Karahan, Hikmet; “Yarım Kalan Şiir”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 7, [şiir].
- Kaygılı, Osman Cemal; “Çiçek Meselesi”, No: 5, 10 Mart 1937, ss: 1,4.
- “Kayseri Ermenilerinin Düğün Türküleri”, No: 9, 6 Haziran 1937, s: 4, [Hasan Fehmi Turgal’ın *Kurun* gazetesinde yayınlanan çalışmasından alıntı].
- Kemal Tahir; “Edebiyat”, No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, ss: 2-3, [deneme].
- “Kral Lir Nasıl Temsil Edildi”, No: 6, 1 Nisan 1937, s: 2, [ti-

- yatro, Selami İzzet Sedes'in *Akşam*, Refik Ahmet Sevengil'in *Kurun*'da yayınlanan yazılarından alıntılar].
- Kudret Cemil; "Avrupa Gazetelerindeki Menfaat Çarpışmaları Gazetelerimizde Sanat Aleyhinde Propaganda Vasıtası Oluyor!", No: 11, 1 Eylül 1937, s: 3.
- [Kurbanoglu], Şerif Hulûsi; Bkz: Şerif Hulûsi
- Mehmed Selim; "Abdülhak Hâmid'in Sesi ve 20'nci Asırda Ses Faniliği", No: 8, 8 Mayıs 1937, s: 1.
- Mehmet Selim; "Patiska Perdeler", No: 9, 6 Haziran 1937, s: 2, [şiir].
- M[ehmet] Seyda; "3 Kardeş", No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, s: 2, [şiir].
- M[ehmet] Seyda; "Duvardaki Resimler", No: 4, 1 Mart 1937, s: 3, [şiir].
- "Milli Türk Sanatına Doğru", No: 5, 10 Mart 1937, ss: 1, 2, [İs- met İnönü'nün bir demeci üzerine değerlendirmeler].
- Müfit Hasan; "Ekrem Zeki Konseri", No: 8, 8 Mayıs 1937, s: 4.
- Natık, Bedi; "Kumar İhtirası", No: 4, 1 Mart 1937, s: 6, [roman, bu yazının devamı yayınlanmamıştır].
- Neriman Hikmet; "Üç Hal", No: 4, 1 Mart 1937, s: 2, [şiir].
- Neriman Hikmet; "Kadın Şairler Gecesi'ne Ne Lüzum Vardı?", No: 6, 1 Nisan 1937, ss: 1, 4.
- Neriman Hikmet; "Hatice", No: 10, 1 Ağustos 1937, s: 2, [şiir].
- "Okuyucular Anlamaz Deye Yalan ve Uydurma Yazmak 'Cürüm' Sayılmaz mı?", No: 6, 1 Nisan 1937, ss: 1, 4.
- "17 Sene Evvel Deli Olan Dansör Nijinski İyileşti", No: 11, 1 Eylül 1937, s: 1, [aktüalite].
- Ozansoy, Gavsî Halit; "Bir Gülüş Kaldı Aynalarda", No: 1, 8 İkincikânun 1937, s: 2, [şiir].

- Ozansoy, Gavsî Halid; "Perdeler", No: 5, 10 Mart 1937, s: 2, [şiiir].
- Ozansoy, Gavsî Halid; "Ellerin Ellerimde", No: 7, 13 Nisan 1937, s: 2, [şiiir].
- Ozansoy, Gavsî Halit; "Sinema Dünyasında Tek Hadise", No: 11, 1 Eylül 1937, ss: 3-4.
- Ozansoy, Halit Fahri; "Bir Bakış Karşısında", No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, s: 1, [şiiir]
- Özeren, M. Fevzi; "Tiyatro Tarihine Bir Bakış", No: 7, 13 Nisan 1937, ss: 1-4.
- Pınar, S.; "Şeyma'nın Hatırası", No: 4, 1 Mart 1937, ss: 4, 8, [anı, hikâye].
- Patrick, G. T. White; "Mistisizm", (çev: M. Falay), No: 4, 1 Mart 1937, s: 2.
- Ragıp Şevki; "Sinekli Bakkal", No: 3, 1 Şubat 1937, s: 2, [Halide Edip Adivar'ın romanının tanıtımı].
- Sadri Ertem; "Piyer Loti ve Klod Farer", No: 3, 1 Şubat 1937, ss: 1, 3.
- Safa, Peyami; "Edebiyat Yapmak", No: 1, 8 İkincikânun 1937, s: 1.
- Sencer, Muhtar; "Hâmid'in Doğum Günü", No: 4, 1 Mart 1937, s: 4.
- Sencer, Muhtar; "Bir Manasızlığa Cevap/Gençliğin Sevdiği ve Anladığı Mehmet Akif", No: 7, 13 Nisan 1937, ss: 1, 4.
- Seyfettin, Orhan; "Burgaz Kayalarında", No: 4, 1 Mart 1937, s: 7, [şiiir].
- Sihay, Yaşar; "Luigi Pirandello ve Türkler", No: 4, 1 Mart 1937, s: 5, [nekroloji].
- Sihay, Yaşar; "Dante ile Beatrice-Hamit'le Fatma/'Cehennem' ve 'Makber'", No: 9, 6 Haziran 1937, ss: 1, 2.

- Sihay, Yaşar; “Leopardi”, No: 10, 1 Ağustos 1937, ss: 1-2, [İtalyan edebiyatı tarihi].
- Sihay, Yaşar; “İstiklâl Marşımıza Saygı İstiyoruz”, No: 11, 1 Eylül 1937, ss: 1, 4.
- Suad Derviş; “Bence Edebiyat”, No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, s: 1.
- Suat Derviş; “Puşkin”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 1.
- Sülker, Kemal; Bkz: Ut, Rıfat
- “Şadi’yle Karakaş Oynadılar ve Tiyatro ‘Adabı’ ve ‘Teşrifâtı’”, No: 8, 8 Mayıs 1937, s: 3.
- “Şark Kızı”, (çev: Ekrem Şibay), No: 1, 8 İkincikânun 1937, s: 3, [şiir, Özbek edebiyatı].
- Şerif Hulûsi; “Ahmet Haşim Hakkında”, No: 8, 8 Mayıs 1937, ss: 1-2.
- Şibay, Ekrem; “Sevgilim Kaldı Uzakta”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 6, [şiir].
- Şukufe Şevki; “Geçen Çalgıcıya”, No: 6, 1 Nisan 1937, s: 2, [şiir].
- Tanyeli, Ahmet Hamdi; “Şair Ulvi’ye Dair”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 4; No: 5, 10 Mart 1937, s: 3, [divan edebiyatı].
- Tunaya, Tarık Zafer; “Saatçi”, No: 4, 1 Mart 1937, s: 7, [hikâye].
- Twain, Mark; “Âdemin Hatıra Defteri”, No: 5, 10 Mart 1937, ss: 3-4; No: 6, 1 Nisan 1937, ss: 3-4; No: 7, 13 Nisan 1937, ss: 3-4, [hikâye].
- Ut, Rıfat; “Hatay’da Edebiyat/Millî Edebiyat Hatay’da 18 Sene-denberi Bütün İncelikleriyle Göze Çarpar. Hatay Edebiyatı Mandayı, Esareti, Zulmü Kökünden Yok Etmek İsteyen Canlı Bir Edebiyattır”. No: 3, 1 Şubat 1937, ss: 1, 4.
- Ut, Rıfat; “Hatay Edebiyatı”, No: 4, 1 Mart 1937, ss: 1, 8.
- Ut, Rıfat; “Hatay şarkıları ve Koşmaları”, No: 6, 1 Nisan 1937, ss: 1-2,

- Ut, Rifat; "Hatay'da Son İki Edebî Nesil", No: 9, 6 Haziran 1937, ss: 1, 2.
- Y. E.; "André Gide'in Son İki Eseri: Muharrir, Hakkındaki Tenkitlere Nasıl Cevap Veriyor?", No: 11, 1 Eylül 1937, ss: 1-2.
- Yalçın, Hüseyin Cahit; "Genç Ediplerimiz", No: 1, 8 İkincikânun 1937, s: 1.
- Yaylalı Oğuz Turgut; "Ne Mutlu Türküm!... Diyene", No: 3, 1 Şubat 1937, s: 2, [şiir].
- Yaylalı, Oğuz Turgut; "Damarlarımdaki Kan", No: 4, 1 Mart 1937, s: 2, [şiir].
- Yeni Edebiyat; "Ankara Caddesi ve Yeni Mecmualar", No: 1, 8 İkincikânun 1937, ss: 1, 4, [röportaj].
- Yeni Edebiyat; "Yeni Mecmualar Hakkında Bayi Hasan'ın Dedikleri: Herşeyin Başında Para, Para, Para...", No: 2, 16 İkinci Kânun 1937, ss: 1,4, [röportaj].
- Yeni Edebiyat; "Eminönü Halkevinde Edebiyat Gecesi", No: 3, 1 Şubat 1937, s: 2.
- "Yeni Edebiyat Gazetesi Niçin Çıktı?", No: 4, 1 Mart 1937, s: 5. [Yeşim], Ragıp Şevki; Bkz: Ragıp Şevki
- Yücel, Hasan Âli; "Felsefe Bize Neyi Verir?", No: 7, 13 Nisan 1937, s: 2, [Akşam gazetesinden alıntı].
- Yüzüncü, Reşat Feyzi; "Edebiyat Bir Eğlence midir?", No: 4, 1 Mart 1937, s: 3, [deneme].

Ek: 1

NERİMAN HİKMET (ÖZTEKİN)

Gölgede Kalan Bir Kadın

Ne basın, ne de edebiyat tarihinde kapsamlı bir şekilde yazılmış bir Neriman Hikmet biyografisine rastlanır. O, kendi halinde, inandığı değerlere sonuna kadar sahip çıkan yalnız ve hep “gölgede kalan” bir kadındır.

22 Aralık 1912’de İstanbul’da doğar. Babası TCDD’nda görevli Hikmet Bey’dir. İlk eğitimini Hereke’de, ortaokulu Erenköy Kız Lisesi’nde, liseyi ise İstanbul İstiklâl Lisesi’nde tamamlar. Daha sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk, İktisat ve Felsefe bölümlerinde okur, ama bu bölümleri bitirip bitirmediği bilinmemektedir.

İlk şiirleri *Servet-i Fünûn*'da çıkar. *Konya Yolunda Tabassüsler* adlı şiir kitabını 1932'de yayımlar. Bunu 1935'te *Tren* takip eder.

Bu arada gazeteciliğe başlar, başta *Haber* ve *Vakit* olmak üzere dönemin önemli gazetelerinde çalışır. 1936'da bir arkadaşıyla *Doğuş* dergisini yayımlar. 1937'de de 11 sayı yayınlanan *Yeni Edebiyat*'ı çıkarır.

1940-1941 yıllarında ise imtiyaz sahibi olduğu *Yeni Edebiyat*'ı TKP'nin yayın organı olarak yeniden yayınlamaya başlar; ama bu dönemde derginin bütün yönetimini Suat Derviş'e bırakır⁸.

1944 yılında ilk romanı *Köyün Dulları* yayımlanır.

1948'de bir grup arkadaşıyla birlikte *Gazetelerin Yazmadığı, Partilerin Konuşmadığı Hakikatlar* adlı broşürü yayımlar. Bu broşür Temmuz 1948'de Bakanlar Kurulu kararı ile yasaklanır ve toplatılır⁹.

---

8 Kısa bilgi için bkz: Hasan İzzettin Dinamo; *İkinci Dünya Savaşı'ndan Edebiyat Anıları*, de yay., İstanbul-1984, ss: 122-123.

9 Bu broşür ile ilgili olarak bkz: Zehra Kosova; *Ben İşçiyim*, İletişim yay., İstanbul-1996, ss: 130-136; Sadun Aren; *Puslu Camın Arkasında*, İmge Kitabevi yay., Ankara-2006, s: 58; Aytül Tamer Torun; "Çok Partili Sisteme Geçiş Sürecinde 'Demokrasi' Krizi: 'Hakikatler'i Anlatan Kitapçığın Sansürlenmesi", *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Demokratik Kesitler*, (Ed: Emin Malkoç-İ. Arda Odabaşı), Derlem yay., İstanbul-2016, ss: 217-236; Aytül Tamer Torun; "Kırmızı Entarili Kız' Neriman Hikmet'in 'Hakikatlar'ının Sansürlenmesi", *Toplumsal Tarih*, No: 317, Mayıs-2020, ss: 74-80 ve Mustafa Yılmaz-Yasemin Doğaner; *Cumhuriyet Döneminde Sansür/1923-1973*, Siyasal Kitabevi yay., Ankara-2007, ss: 29-30. 13 sayfalık bu broşür 1948 AD 464 kayıt numarası ile [Ankara] Milli Kütüphane'de bulunmaktadır.

1970’li yıllarda Suat Derviş ile birlikte Devrimci Kadınlar Birliği’nin kuruluşunda aktif görev alır.

Suat Derviş’in ölümünden sonra baba ocağı Konya’ya döner, *Meram* gazetesinde çalışır. 1975’te *Mevlana: Bilimsel Gerçekçilik Açısından Varoluş Felsefesi* adlı kitabını yayınlar; bu kitap özellikle “sol” çevrelerde tartışmalara yol açar.

31 Ekim 1987’de İstanbul’da vefat eder.

1940’da “Küllük” çevresine katılan Neriman Hikmet’i bu çevrenin tanıklarından Nevzad Sudi, “dar omuzlarıyla, bir avuçluk yüzüyle, dostlukla, sevecenlikle dopdolu mavi gözleriyle, çelimsiz, albenisiz bir genç kızdı o zamanlar. Sessiz duruşundaki üzgünlük, boynu büküklük ilkin dokunurdu insana, hele ilk tanışanlara. Ama bir kez konuşmaya başladı mı bilgisiyle, kesin, doğru yargılarıyla, eleştirileriyle ilginçleşir, çekici bir kişiliğe bürünürdü; bayağı güzelleşir, dirileşirdi”¹⁰ diyerek söz eder. Kemal Sülker’i anlatımı ile de “ufak, tefek, ama büyük davalara gönül vermiş idealist” ve “*Yeni Edebiyat*’ın yükünü çeken, topladığı yazıları, dizilmiş yazı provalarını hep çantasında taşıyan”, “uysal, saygılı ve çalışkan” birisidir¹¹. Nusret Kemal Otyam da, Neriman Hikmet’le ilgili olarak “temiz yürekli, vefalı, güvenilir bir dost olarak Suat Derviş’i ölü-

10 Nevzad Sudi; *Küllük Anıları*, Mephisto yay., 3. baskı, İstanbul-2004, s: 133

11 Kemal Sülker; “Sabiha Sertel Olayı”, *Yazko Edebiyat*, No: 12, Ekim-1981, s: 78; Kemal Sülker; “Hasan İzzettin Dinamo: Tan’da Tartışılan Şair”, *Yazko Edebiyat*, No: 18, Nisan-1982, s: 71.

müne dek bırakmadı” değerlendirmesini yapar¹².

Hiç evlenmeyen Neriman Hikmet deyim yerinde ise bütün hayatı boyunca Suat Derviş’in gölgesinde kalır. Öyleki, 1947’de *Tan* gazetesi aleyhine yazılan bir makalede Neriman Hikmet “Suat Derviş’in yamağı” olarak nitelendirilir¹³. Suat Derviş ise ona karşı hep tedbirli, kuşkuludur; hatta bir ara *Yeni Edebiyat*’ın devamını garanti altına almak için onu Parti’nin güvenilir bir elemanı ile evlendirmeye bile kalkar¹⁴!

---

12 Nusret Kemal Otyam; *Güneş ve Bulut/Anılar ve Yazılar*, Kültür Bakanlığı yay., Ankara-2002, s: 32.

13 *Türk Sesi*, 20 Kasım 1947’den aktaran Kemal Sülker; “Tan Okulu”, *Yazko Edebiyat*, No: 8, Haziran-1981, s: 66.

14 İki evlendirme hikâyesi için bkz: Sadun Aren; *Puslu Camın Arkasından*, İmge Kitabevi yay., Ankara-2006, s: 59 ve Hasan İzzettin Dinamo; *TKP/Aydınlar ve Anılar*, Yalçın yay., İstanbul-1989, ss: 76-77.